

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2013
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΧΗΜΕΙΑ ΘΕΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΔΑΝΑΛΑΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ – ΜΕΛΙΣΤΑΣ ΑΡΗΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. γ

A2. β

A3. δ

A4. β

A5.

α) Arrhenius

- Βάσεις είναι οι ουσίες, που όταν διαλύονται στο νερό, δίνουν OH^- .
- Οι βάσεις εκδηλώνουν το χαρακτήρα τους μόνο σε υδατικό διάλυμα.
- Βάσεις θεωρούνται μόνο οι ενώσεις.

Brönsted-Lowry

- Βάσεις είναι οι ουσίες που μπορούν να πάρουν ένα ή περισσότερα πρωτόνια H^+ (πρωτονιοδέκτες).
- Οι βάσεις εκδηλώνουν το χαρακτήρα τους παρουσία οξέος (και όχι απαραίτητα στο νερό).
- Οι βάσεις μπορούν να είναι και ιόντα, εκτός από ενώσεις.

β) - Ηλεκτρολυτική διάσταση στις ιοντικές ενώσεις είναι η απομάκρυνση των ιόντων του κρυσταλλικού πλέγματος.

- Οι ιοντικές ενώσεις, κατά τη διάλυσή τους στο νερό διίστανται πλήρως.
- Ιοντισμός μιας ομοιοπολικής ένωσης είναι η αντίδραση των μορίων αυτής με τα μόρια του διαλύτη (π.χ. νερό) προς σχηματισμό ιόντων.
- Οι ομοιοπολικές ενώσεις ιοντίζονται πλήρως ή μερικώς.

ΘΕΜΑ Β

Β1.

α) Λ   β) Σ   γ) Λ   δ) Σ   ε) Λ

α) Στο καθαρό νερό η $[H_3O^+] = [OH^-]$ σε οποιαδήποτε θερμοκρασία, άρα ουδέτερο.

β) Λειτουργεί είτε ως οξύ, είτε ως βάση γιατί μπορεί να δώσει ή να δεχτεί H^+ .

βάση

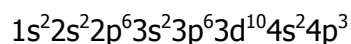
οξύ

γ) $NH_3 + H_2O \rightleftharpoons NH_4^+ + OH^-$

οξύ

$$25^\circ C \quad K_a \cdot K_b = K_w = 10^{-14} \Rightarrow K_a = \frac{10^{-14}}{10^{-5}} = 10^{-9} \text{ άρα ασθενές.}$$

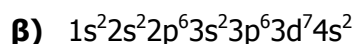
δ) Ηλεκτρονιακή δόμηση

Στοιχείο p τομέα, $5e^-$ στην εξωτερική στοιβάδα άρα VA ομάδα (15^n)

ε) Ο ^{12}C ενώνεται με H άρα ανάγεται, ενώ ο ^{13}C ενώνεται με ηλεκτραρνητικότερο άτομο, άρα οξειδώνεται.

Β2. α) 8 στοιχεία γιατί περιέχει μόνο στοιχεία τους (2 στοιχεία) και του p τομέα (6 στοιχεία).

Τομέας d γιατί έχει ασυμπλήρωτη d υποστιβάδα στη θεμελιώδη κατάσταση

Περίοδος 4^η γιατί έχει e^- στην στοιβάδα N (4s υποστιβάδα).

Ομάδα 9^η (VIII B γιατί έχει $9 e^-$ σθένους).

ΘΕΜΑ Γ

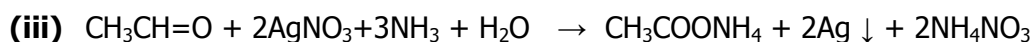
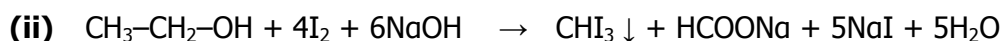
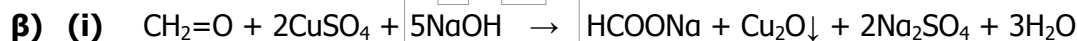
Γ1. α) A: HCOOH

B: CH₂=O

Γ: CH₃CH₂-OH

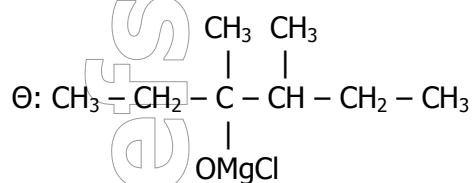
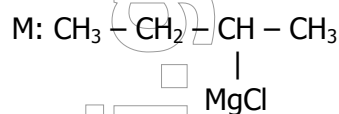
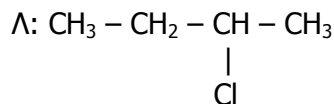
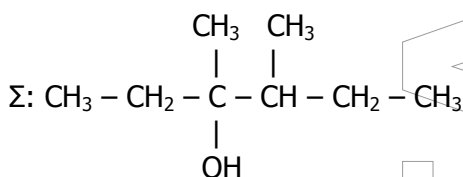
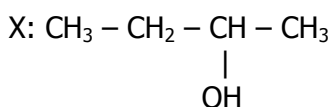
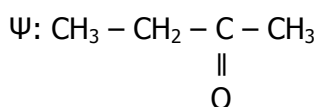
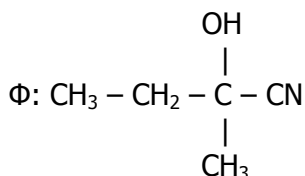
Δ: CH₃COOH

E: CH₃CH=O

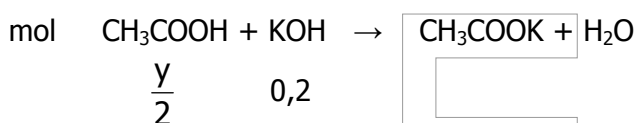
Γ2.

Γ3. Έστω x mol $(\text{COOK})_2$ και y mol CH_3COOH

Το 1^ο μέρος αποτελείται από $\frac{x}{2}$ mol $(\text{COOK})_2$ και $\frac{y}{2}$ mol CH_3COOH .

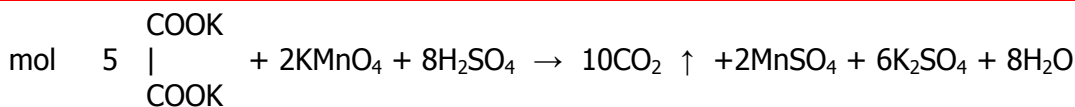
KOH: $n = C \cdot V = 0,2 \cdot 0,1 = 0,02$ mol

Οπότε: $\frac{y}{2} = 0,02 \Rightarrow y = 0,04$ mol CH_3COOH

Το 2^ο μέρος αποτελείται από $\frac{y}{2} = 0,02$ mol CH_3COOH και $\frac{x}{2}$ mol $(\text{COOK})_2$

KMnO_4 : $n = C \cdot V = 0,2 \cdot 0,2 = 0,04$ mol

$$\begin{array}{r} 5 \quad 2 \\ \frac{x}{2} \quad 0,04 \end{array}$$

$$\frac{x}{2} \cdot 2 = 5 \cdot 0,04 \Rightarrow x = 0,2 \text{ mol (COOK)}_2$$

ΘΕΜΑ Δ

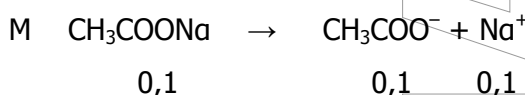
Δ1. Στο τελικό διάλυμα υπολογίζω τις C:

$$\text{CH}_3\text{COOH (ασθενές οξύ):} \quad C = \frac{0,2 \cdot 50 \cdot 10^{-3}}{100 \cdot 10^{-3}} = 0,1\text{M}$$

$$\text{NaOH (ισχυρή βάση):} \quad C' = \frac{0,2 \cdot 50 \cdot 10^{-3}}{100 \cdot 10^{-3}} = 0,1\text{M}$$

M	CH ₃ COOH	+ NaOH	→	CH ₃ COONa	+ H ₂ O
Αρχ	0,1	0,1		-	
Α/Π	(-) 0,1	(-) 0,1		0,1	
Τελ.	-	-		0,1	

Δηλαδή στο τελικό διάλυμα έχουμε:

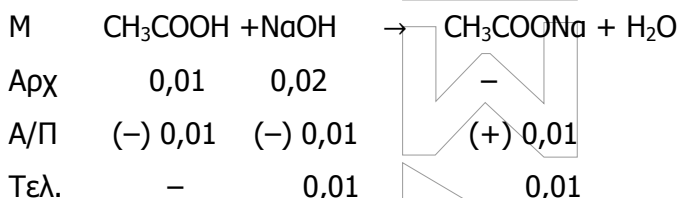

M	CH ₃ COO ⁻	+ H ₂ O	⇌	CH ₃ COOH	+ OH ⁻
Αρχ	0,1			-	-
Α/Π	x			x	x
Ισορ:	0,1 - x	≈ 0,1		x	x

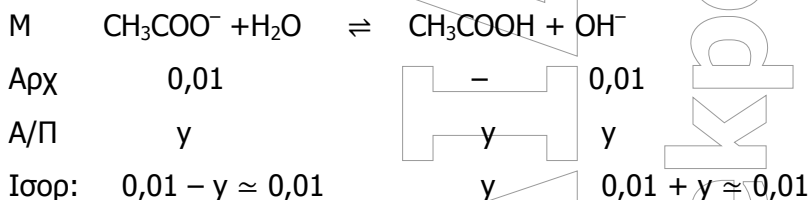
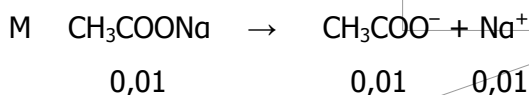
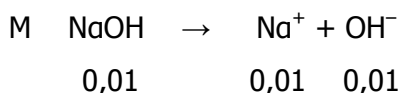
$$K_b = \frac{x^2}{0,1} \Rightarrow x = [\text{OH}^-] = 10^{-5}\text{M} \quad \text{pOH} = 5 \quad \text{άρα} \quad \text{pH} = 9$$

Δ2. CH₃COOH (ασθενές οξύ): $C_{\Delta} = \frac{0,2 \cdot 50 \cdot 10^{-3}}{1} = 0,01 \text{ M}$

NaOH (ισχυρή βάση): $C_{\Delta} = \frac{0,2 \cdot 100 \cdot 10^{-3}}{1} = 0,02 \text{ M}$

Οπότε στο Δ έχουμε:

$$K_b = \frac{y \cdot 0,01}{0,01} \Rightarrow y = 10^{-9}$$

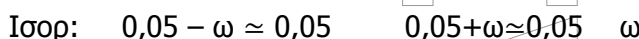
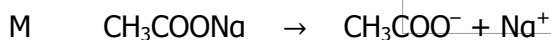
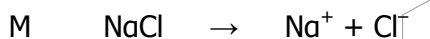
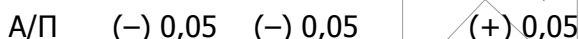
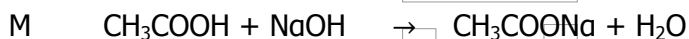
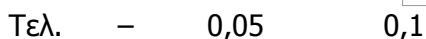
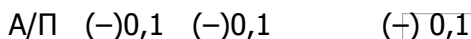
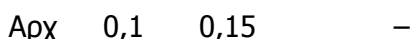
Οπότε: [OH⁻] = 0,01M άρα pOH = 2 οπότε pH = 12

Δ3. Στο Ε υπολογίζω τις τελικές C:

CH₃COOH (ασθενές οξύ): $C_E = \frac{0,2 \cdot 0,5}{1} = 0,1 \text{ M}$

HCl (ισχυρό οξύ): $C_{E'} = \frac{0,2 \cdot 0,5}{1} = 0,1 \text{ M}$

NaOH (ισχυρή βάση): $C_{E''} = \frac{0,15}{1} = 0,15 \text{ M}$

$$K_a = \frac{0,05 \cdot \omega}{0,05} \Rightarrow \omega = [H_3O^+] = 10^{-5} M$$

$$\acute{\alpha}ρα: \quad pH = 5$$

$$n_{\alpha\xi} = n_{\beta} \Rightarrow C_{\alpha\xi}V_{\alpha\xi} = C_{\beta} \cdot V_{\beta} \Rightarrow 0,2 \cdot V_{\alpha\xi} = 0,2 \cdot 20 \cdot 10^{-3} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow V_{\alpha\xi} = 20 \text{ mL} \text{ διαλύματος } CH_3COOH \text{ και } 20 \text{ mL} \text{ διαλύματος } HB$$

α) Ρίχνοντας 10 mL από το πρότυπο διάλυμα NaOH στο CH₃COOH έχουμε:

$$CH_3COOH \text{ (ασθενές οξύ):} \quad C_{ΤΕΛ} = \frac{0,2 \cdot 20 \cdot 10^{-3}}{30 \cdot 10^{-3}} = \frac{0,4}{3} M$$

$$NaOH \text{ (ισχυρή βάση):} \quad C_{ΤΕΛ}' = \frac{0,2 \cdot 10 \cdot 10^{-3}}{30 \cdot 10^{-3}} = \frac{0,2}{3} M$$

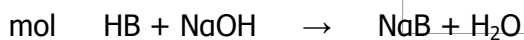

Αρχ	$\frac{0,4}{3}$	$\frac{0,2}{3}$	-	
Α/Π	$(-)\frac{0,2}{3}$	$(-)\frac{0,2}{3}$	$(+)\frac{0,2}{3}$	
Τελ.	$\frac{0,2}{3}$	-	$\frac{0,2}{3}$	

Ρυθμ. δ/μα: $\text{pH} = \text{pK}_a + \log \frac{C_\beta}{C_{\alpha\xi}} \Rightarrow \text{pH} = 5$

Άρα η καμπύλη 2 αντιστοιχεί στο CH_3COOH και η καμπύλη 1 στο HB .

β) Ομοίως με το (α)

$$n_{\alpha\xi} = n_\beta \Rightarrow C_{\alpha\xi} \cdot 20 \cdot 10^{-3} = 0,2 \cdot 20 \cdot 10^{-3} \Rightarrow C_{\alpha\xi} = 0,2\text{M}$$

Οπότε στο τελικό διάλυμα έχουμε:

$$\text{HB (ασθενές οξύ): } C_{\text{TEΛ}} = \frac{0,2 \cdot 20 \cdot 10^{-3}}{30 \cdot 10^{-3}} = \frac{0,4}{3}\text{M}$$

$$\text{NaOH (ισχυρή βάση): } C_{\text{TEΛ}'} = \frac{0,2}{3}\text{M}$$

Αρχ	$\frac{0,4}{3}$	$\frac{0,2}{3}$	-	
Α/Π	$-\frac{0,2}{3}$	$-\frac{0,2}{3}$	$\frac{0,2}{3}$	
Τελ.	$\frac{0,2}{3}$	-	$\frac{0,2}{3}$	

Ρυθμ. δ/μα: $\text{pH} = \text{pK}_a + \log \frac{C_\beta}{C_{\alpha\xi}} \Rightarrow \text{pH} = \text{pK}_a \Rightarrow \text{pK}_a = 4 \Rightarrow K_a(\text{HB}) = 10^{-4}$

γ) Στο Ι. Σ.: $HB : C_{TEΛ} = \frac{0,2 \cdot 20 \cdot 10^{-3}}{40 \cdot 10^{-3}} = 0,1 \text{ M}$

$$NaOH : C'_{TEΛ} = \frac{0,2 \cdot 20 \cdot 10^{-3}}{40 \cdot 10^{-3}} = 0,1 \text{ M}$$

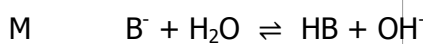
Αρχ 0,1 0,1 -

Α/Π -0,1 -0,1 0,1

TEΛ - - 0,1

0,1 0,1 0,1

Αρχ 0,1 - -

Α/Π φ φ φ

TEΛ 0,1-φ≈0,1 φ φ

$$K_b(B^-) = \frac{K_w}{K_a(HB)} = \frac{\phi^2}{0,1} \Rightarrow \phi = [OH]^- = 10^{-5,5} \text{ M}$$

pOH = 5,5 άρα: $pH = 14 - 5,5 = 8,5$